

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

22 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski (przewodniczący)

SSN Piotr Telusiewicz

SSN Mariusz Załucki (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 22 sierpnia 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Koła Łowieckiego H. w N.
od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy
z 25 marca 2021 r., II Ca 691/20,
w sprawie z powództwa K. K.
przeciwko Kołu Łowieckiemu H. w N.
o zapłatę,

- 1. oddala skargę kasacyjną;**
- 2. zasądza od Koła Łowieckiego H. w N.
na rzecz K. K. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

Piotr Telusiewicz

Marcin Łochowski

Mariusz Załucki

UZASADNIENIE

Powód K. K. wniósł przeciwko pozwanemu Kołu Łowieckiemu H. w N. pozew o zapłatę kwoty 58 510,80 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 21 maja 2018 r. tytułem odszkodowania za szkodę łowiecką.

26 listopada 2017 r. powód zgłosił pozwanemu szkodę, poniesioną według niego w ciągu ostatnich kilku tygodni, spowodowaną jego zdaniem przez dziki, które zniszczyły około 2/3 wszystkich upraw, wskazując w zgłoszeniu przybliżoną powierzchnię uprawy, wymieniając przy tym niektóre numery geodezyjne działek na których powstała szkoda. 27 listopada 2017 r. oględzin całości uprawy dokonali przedstawiciele pozwanego, podnosząc m.in. jej zły stan i wiele uszkodzeń, wynikających w ich ocenie z różnych czynników, w tym z przejść sarny i dzika, ale także z bytowania bobrów oraz występowania pasożytów i chorób grzybowych. Przedstawiciele pozwanego, by ugodowo zakończyć spór, zaproponowali powodowi zapłatę kwoty 3000 zł.

Powód przed uprzątnięciem uprawy skorzystał z opinii biegłego z dziedziny diagnozowania stanu upraw i szkód łowieckich J. F., który 7 grudnia 2017 r. przeprowadził wizję lokalną. Biegły stwierdził uszkodzenia na 11 hektarach, procentowy rozmiar szkody na 40-80%, wysoki poziom agrotechniczny uprawy i określił wysokość szkody na 58 510,80 zł. Przed dokonaniem zbioru żadna ze stron nie przeprowadzała kolejnych oględzin uszkodzonych upraw. Opinia ta została przedstawiona pozwanemu dopiero wraz z doręczeniem pozwu, na którego wniesienie powód zdecydował się bez składania zastrzeżeń pozwanemu co do ustalenia wysokości szkody.

Biegły powołany w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie znalazł podstaw do zakwestionowania wielkości plonu na powierzchni uszkodzonej. Stwierdził ponadto, że szkoda została spowodowana przez dziki, jelenie i sarny, natomiast bobry nie spowodowały istotnej straty w plonach, gdyż wykorzystują one rośliny już przewrócone. Nie dostrzegł także by pasożyty i choroby grzybowe były przyczyną wystąpienia strat na plantacjach, które miały wystąpić jako czynnik wtórny.

Pozwany kwestionował w toku postępowania, iż szkoda w całości została zgłoszona 26 listopada 2017 r., albowiem część z wymienionych w prywatnej opinii

biegłego oznaczeń geodezyjnych działek nie figurowało w zgłoszeniu szkody. Podnosił, że w tym zakresie szkodę zgłoszono dopiero w pozwie.

Sąd pierwszej instancji ocenił, że pozwany nie zachował się zgodnie z wymogami ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (dalej: „pr.łow.”) i rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych, przeprowadzając oględziny wstępne, a nie ostateczne, podnosząc, że szkodę zgłoszono w listopadzie, a więc bezpośrednio przed zbiorem. Podkreślił, iż zasadą wynikającą z przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska było dokonanie wstępnego, a następnie ostatecznego szacowania szkody, przy czym zgodnie uchylonym obecnie przepisem art. 46b ust. 4 pr.łow. powód w razie złożenia zastrzeżeń do przebiegu i wyniku oględzin miał możliwość w terminie 7 dni od ich złożenia przedstawić opinię rzeczoznawcy, czego w toku postępowania prowadzonego przez pozwanego nie uczynił.

Zważywszy, że ciężar wykazania wysokości szkody spoczywał na powodzie, zaś na podstawie przedstawionej opinii nie da się obecnie zweryfikować tego, czy szkoda faktycznie wystąpiła na powierzchni szacowanej przez rzeczoznawcę, Sąd Rejonowy w Świeciu wyrokiem z 16 lipca 2020 r. oddalił powództwo.

Na skutek apelacji powoda Sąd Okręgowy w Bydgoszczy wyrokiem z 25 marca 2021 r. zmienił wyrok Sądu Rejonowego, uwzględniając powództwo w całości. Sąd drugiej instancji nie podzielił stanowiska Sądu Rejonowego w zakresie niewykazania wysokości szkody. Podkreślił, że biegły sądowy potwierdził prawidłowość wniosków zawartych w opinii prywatnej, w której pomimo błędów w oznaczeniach działek, umieszczono jednoznaczną wycenę szkód w uprawach powoda.

Sąd Okręgowy wskazał, że czynności, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Środowiska (zgłoszenie szkody, prowadzenie oględzin, szacowanie strat w uprawach itp.) nie stanowią nieodzownej, wstępnej fazy dochodzenia roszczeń za szkody łowieckie i nie determinują możliwości skorzystania z drogi sądowej. W ocenie tego Sądu, w okolicznościach sprawy, strona mogła bezpośrednio dochodzić odszkodowania na drodze postępowania cywilnego.

Pozwany zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną, w której zarzucił naruszenie następujących przepisów prawa:

a) art. 11 ustawy z dnia 22 marca 2018 roku o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw przez pominięcie, iż w sprawie szkody powoda znajdują zastosowanie znowelizowane przepisy rozdziału 9 ustawy Prawo łowieckie w brzmieniu obowiązującym od 1 kwietnia 2018 r., albowiem powód dokonał zgłoszenia szkody co do większości działek objętych prywatną opinią rzeczoznawcy, dopiero z chwilą wniesienia pozwu do sądu, co miało miejsce w sierpniu 2018 r.;

b) art. 46 ust. 1 i 3, art. 46d ust. 1 i 2, art. 46e ust. 1 i 4 pr.łow. w zw. z art. 11 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw, co nastąpiło przez ich niezastosowanie w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia pozwu i uwzględnienie powództwa w całości, podczas gdy powód przed wytoczeniem powództwa nie wyczerpał obligatoryjnej procedury administracyjnej w sprawie likwidacji szkód łowieckich i powództwo było przedwczesne;

c) art. 46e ust. 4 pr.łow. przez niezastosowanie tego przepisu, w sytuacji gdy miał on zastosowanie do szkody powoda;

d) art. 386 § 1 i 3 w zw. z art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. przez uwzględnienie apelacji powoda w całości, podczas gdy była ona nieuzasadniona a pozew podlegał odrzuceniu z uwagi na czasową niedopuszczalność drogi sądowej;

e) art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie w sprawie powoda i nieodrzućenie pozwu;

f) art. 379 pkt 1 w zw. z art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c. przez wydanie wyroku uwzględniającego powództwo w sytuacji czasowej niedopuszczalności drogi sądowej, co skutkowało nieważnością postępowania.

W konsekwencji pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku, przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o jej oddalenie i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej nie są zasadne.

Według art. 46 ust. 1 pr.łow. dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego obowiązany jest do wynagradzania m.in. szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, danielę i sarny (obecny pkt 1 tego przepisu). Ustawodawca trzema kolejnymi ustawami o zmianie ustawy Prawo łowieckie, tj. z 22 czerwca 2016 r., z 22 marca 2018 r. i z 15 czerwca 2018 r., dokonał między innymi istotnej zmiany trybu dochodzenia roszczeń za szkody wyrządzone przez dziki, łosie, jelenie, danielę i sarny. W stanie prawnym obowiązującym od 1 kwietnia 2018 r. w odniesieniu do szkód łowieckich możliwość skorzystania z drogi sądowej jest determinowana uprzednim wyczerpaniem etapów pojednawczego i administracyjnego (obligatoryjny przedsądowy tryb administracyjny), co jest równoznaczne z czasową niedopuszczalnością drogi sądowej. Wcześniej nie wymagano by właściwy organ wydał stosowną decyzję, a droga sądowa otwierała się dla poszkodowanego dopiero po wydaniu takiej decyzji.

W kontekście zarzutów skargi kasacyjnej pierwszy problem, jaki należało rozstrzygnąć, wiązał się z temporalnym zastosowaniem przepisów Prawa łowieckiego, co związane było – zdaniem skarżącego – z etapowym zgłaszaniem szkody przez powoda (26 listopada 2017 r. oraz w pozwie).

Nie ulega wątpliwości, iż w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez Sądy *meriti*, a jakkolwiek polemika z tymi ustaleniami przez skarżącego nie jest dopuszczalna (art. 398³ § 3 w zw. z art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Ma to o tyle znaczenie, iż w toku postępowania jednoznacznie ustalono, iż przedstawiciele pozwanego 27 listopada 2017 r. dokonali oględzin uprawy i oszacowali szkodę, co dotyczyło całości uprawy, a nie jej części. Nie sposób więc bronić stanowiska, iż powód nie dokonał zgłoszenia całości szkody, nawet jeżeli w pisemnym zgłoszeniu nie umieszczono wszystkich numerów geodezyjnych działek, na których posadowiona była zniszczona uprawa. Jest to nieuprawniona polemika z ustaleniami faktycznymi dokonanym przez Sądy *meriti*. Zdaniem Sądu Najwyższego wskazanie miejsca uprawy, bez jego szczegółowego geodezyjnego określenia, jest wystarczające dla przyjęcia, iż doszło do zgłoszenia

całości szkody znanej na dzień jej zgłoszenia. Ponadto, co istotne, jednoznaczne ustalenia faktyczne poczynione w postępowaniu rozpoznawczym potwierdzają też przyczynę szkody – dziki, jelenie i sarny.

W tym kontekście należy zauważyć, iż ustawa z 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy Prawo łowieckie oraz niektórych innych ustaw w art. 11 przesądza, że do spraw z zakresu szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, danielę i sarny oraz przy wykonywaniu polowania wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. To zaś ma istotne znaczenie dla wskazania podstaw merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy i związanej z tym rozstrzygnięciem procedury. Do niniejszej sprawy znajdują bowiem zastosowanie przepisy Prawa łowieckiego w brzmieniu obowiązującym do 1 kwietnia 2018 r., a zatem sprzed nowelizacji z 22 marca 2018 r.

Powyższe stanowisko determinuje rozstrzygnięcie najdalej idących zarzutów skarżącego co do niedopuszczalności drogi sądowej i konieczności odrzucenia pozwu. W sprawie o odszkodowanie za szkody łowieckie, w stanie prawnym obowiązującym do 1 kwietnia 2018 r., przeprowadzenie wstępnej fazy dochodzenia roszczeń za szkody łowieckie opisanej w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 8 marca 2010 r. w sprawie postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych, nie było konieczne. Wszelkie uchybienia z tym związane nie mają – dla dopuszczalności drogi sądowej w sprawie odszkodowania za szkodę łowiecką – znaczenia. Sformułowane w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia prawa procesowego zatem nie potwierdziły się.

Jeżeli zaś w sprawie znajduje zastosowanie Prawo łowieckie w brzmieniu obowiązującym do 1 kwietnia 2018 r., Sąd drugiej instancji nie mógł naruszyć art. 46d i 46e pr.łow. Przepisy te w trakcie zgłaszania szkody nie obowiązywały, gdyż weszły w życie w ramach nowelizacji ustawy z 22 marca 2018 r. Z kolei w zakresie wskazanych naruszeń art. 46 ust. 1 i 3 pr.łow., których naruszenie rozważyć należy samodzielnie (w oderwaniu od przepisów, które jeszcze nie obowiązywały), nie ulega wątpliwości, iż w brzmieniu obowiązującym do 1 kwietnia 2018 r., podobnie zresztą jak dzisiaj, wynikało z nich kto odpowiada za szkodę łowiecką oraz do kogo należy

złożyć stosowny wniosek o szacowanie szkody. Sąd Najwyższy, w ustalonych okolicznościach sprawy, nie dostrzegł naruszenia tych przepisów, zwłaszcza że powód zgłosił szkodę do pozwanego jako zarządcy obwodu łowieckiego, w którym nastąpiła szkoda. Także więc nie sposób również mówić o zasadności skargi kasacyjnej w zakresie wskazanego w niej naruszenia prawa materialnego.

Mając powyższe na uwadze, jako że skarga kasacyjna nie zawierała uzasadnionych podstaw, Sąd Najwyższy skargę oddalił (art. 398¹⁴ k.p.c.). O kosztach postępowania rozstrzygnął zaś na zasadzie wynikającej z art. 98 § 1 k.p.c.

Piotr Telusiewicz

Marcin Łochowski

Mariusz Załucki

[SOP]

[ms]